

Slovenski dom

Štev. 238

V Ljubljani, četrtek 17. oktobra 1940

Leto V

Pred nemško-sovjetskim sporazumom glede Balkana in nadaljevanja vojne

V zvezi z raznimi sovjetskimi uradnimi preklici napovedujejo Nemci bližnji konec vojne s sovjetsko pomočjo

Berlin, 17. oktobra m. Nemški politični krogi posvečajo veliko pozornost odhodu poslanika Schulenburga, ki je odpotoval v Moskvo s posebnimi nalogami. Pričakujejo v Moskvi veliko diplomatsko akcijo, ker bo prihodnje dni v sovjetsko prestolnico dospel tudi novi japonski veleposlanik Tatekava. Odhod veleposlanika Schulenburga je važen v zvezi z zadnjimi pogostimi preklici, ki jih je izdala sovjetska agencija Tass in v katerih je trdila, da v odnosih med Nemčijo in Sovjeti ne samo, da ni nobenih sprememb, temveč da je zdaj mnogo več razlogov za sklenitev nenapadne pogodbe med obema državama kakor pa lansko leto. To stališče sovjetske uradne agencije je včeraj dobilo popolno potrditev na nemškem pristojnem mestu.

V zvezi s poročanjem danskega lista »Politiken« in preklici od strani sovjetske agencije Tass, ki pravi, da obvestila omenjenega lista ne odgovarjajo resnici in da sovjetska vlada ni bila obveščena o številu vojakov, ki so bili poslani v Romunijo, so včeraj časnikarji na pristojnih mestih dobili obvestilo, da se ta preklic v nobenem primeru ne more nanašati na uradno nemško poročilo, temveč samo na danski list »Politiken«. Sovjetska zveza, — kakor vse druge zainteresirane in prijateljske države — so bile pravočasno obveščene o načrtih Nemčije, da v celoti izpolni poročila, dana Romuniji. Če pri tem Nemčija ni sporočila števila vojaštva, ki ga je poslala v Romunijo, kakor je to trdil berlinski dopisnik časopisa »Politiken« in kar je tudi povzročilo preklic sovjetske agencije Tass, je čisto razumljivo to iz vojaških razlogov. Število v Romunijo poslanega vojaštva držijo v največji tajnosti. Nihče razen nemškega generalnega štaba, celo nemško zunanje ministrstvo v Berlinu ne ve niti približnega števila nemške vojske, ki je zdaj v Romuniji.

Po zatrjevanju nemških uradnih krogov, so nemško-sovjetski odnosi na najboljši poti, da

postanejo še bolj prijateljski. Zato so vse govornice, ki jih je zadnje dni razširjala britanska propaganda, neutemeljene.

V Berlinu celo mislijo, da bo po odhodu poslanika von Schulenburga v Moskvo prišlo med obema državama še do tesnejšega sodelovanja in to ne samo na gospodarskem področju. Tako je pričakovati, da bodo že prihodnji dnevi privedli do sporazuma, ne samo o vseh vprašanjih, ki se nanašajo na Balkan, temveč tudi

o vseh drugih vprašanjih. Zato raznih govoric, ki so se razširile zadnje dni po balkanskih državah in drugod po svetu, ne bodo samo v najkrajšem času zanikali dogodki, temveč bo ravno stališče Sovjetske Rusije pripomoglo, da se vojna čimprej konča in stre britanska trma.

Zato v Berlinu pravijo, da bodo sklepi brennerskega sestanka kmalu prenehali biti skrivnost, da pa bo pravo spoznanje za nekatere prišlo prepozno.

Pot za vojno pomoč Kitajcem odprta

Na meji med angleško B rmo in Kitajsko so nagradene ogromne množine raznega vojnega blaga za maršala Čangkajskega

Tokio, 17. oktobra. m. Europa Press: Ker bo danes odprta cesta čez Birmanijo za oskrbovanje Kitajske z vojaškim materialom, vlada na kitajsko-birmanjski meji izredna živahnost. Številni trgovci so na tej meji nakopili mnogo najraznovrstnejšega blaga. V Rangun so velike količine britanskega in ameriškega materiala, namenjenega Kitajski za oboroževalne tovarne v Čunkingu. Amerikanci so na Filipinih nagradili veliko vojnega, zlasti letalskega materiala, za pomoč maršalu Čangkajskega. Cele karavane avtomobilov so na poti med Rangunom in birmansko mejo. Razen tega so v Rangunu včeraj naložili 50.000 sodov tekočega goriva, na birmansko-kitajski meji pa že od včeraj čaka okoli 300.000 sodov tekočega goriva za Kitajsko. Več tisoč britanskih in ameriških delavcev ter desetstisoč kitajskih kulijev pod vodstvom angleških in

ameriških inženirjev popravljajo pot, da bi odstranili vse ovire za prevoz blaga na Kitajsko.

Japonski diplomatski krogi se sprašujejo, kaj je japonska vlada že storila in kaj namerava storiti, da bi preprečila te ogromne dobave maršalu Čangkajskega. Na pristojnih mestih potrjujejo govorice, da bodo japonske letalske sile dobile povelje za bombardiranje transportov. Na japonskem povdarjajo, da se potem, ko je Velika Britanija odprla pot za Birmanijo, začela na Kitajskem boj na življenje in smrt.

Sovjetsko pojasnilo o premikanju vojske v Besarabiji

Bukarešta, 17. oktobra. m. Z romunske in s sovjetske uradne strani odločno zanikajo vse govorice, ki so se razširile v tujini in ki pravijo, da so sovjetske čete prekorale Donavo. Poudarjajo, da spodnja Donava za vsako armado predstavlja hudo viro. V romunskih krogih pravijo, da bi prihod sovjetskih čet v Romunijo čez Donavo smatrali za sovražni korak. Na ruskih mestih pa izjavljajo, da je premikanje sovjetskih čet v Besarabijo čisto normalno. Po zasebni Besarabijske meseca julija je sovjetsko vojaštvo utrjevalo novo besarabsko mejo. Če je prišlo do novih premikanj čet, se je to zgodilo samo na željo sovjetskega vrhovnega poveljstva, da se končajo utrjevalna dela že pred zimo.

Angleški podatki o izgubah italijanske vojne mornarice

London, 17. oktobra. o. Reuter poroča o izgubah italijanske vojne mornarice. Italijani so izgubili do sedaj dve križarki, 7 rušilcev, 3 klopne motorne čolne, 2 podmornice in 1 iskalca min.

Bolgarski ukrepi proti judovstvu

Judje obvladujejo vso bolgarsko uvozno in izvozno trgovino, borze in trgovino s tobakom

Sofija, 17. okt. m. Europa Press poroča: Odrebe proti Judom, ki jih določa zakon za varstvo bolgarskega naroda, so zadele okoli 150.000 Judov, to je 0,8% vsega bolgarskega prebivalstva. Dve tretjini teh Judov živi v Sofiji. V zvezi s tem so se zdaj zvečele zanimive podrobnosti o judovskem vplivu v Bolgariji. Od 16.520 Judov, ki so zaposleni v gospodarstvu, jih živi od poljedelstva samo 73, od obrti 1683 (10%), od industrije 6122 (38%), od trgovine pa 51%.

Posebno važno vlogo so Judje igrali v bolgarski zunanji trgovini. V Bolgariji živi 600 judovskih uvoznikov, nasproti 698 bolgarskih. Od 178 bolgarskih uvoznikov je Judov 102. V izvozni trgovini Judje popolnoma obvladujejo izvoz kože (66%) ter uvoz stekla (90%). Judovski delež v

industrijskem in trgovskem kapitalu znaša 773 milijonov levjev, nasproti 2634 levjev, kolikor odpade na bolgarski kapital. V posameznih gospodarskih panogah je delež judovskega kapitala naslednji: v zavarovalnih družbah 33%, v industrijskih podjetjih 12%, v predtisknih zavodih pa 9%.

Posebno močan vpliv ima judovski kapital v družbah za trgovino s tobakom ter znaša 60,7%, ter v tkalni industriji 44%. V družbah za splošno trgovino je judovski kapital zastopan s 55,9%, v prometu na borzah pa z 80%.

Po teh podatkih so izračunali, da letni dohodek judovskega prebivalstva znašajo 26.119 levjev nasproti 12.000 levjev na vsakega bolgarskega prebivalca po mestih.

Miren včerajšnji dan, nemirna nocojšnja noč v Angliji

Berlin, 16. oktobra. DNB. Nemško vrhovno poveljstvo poroča snoči: Britansko letalstvo, ki podnevi ne more napadati vojaških in gospodarskih objektov v Nemčiji, je preteklo noč nadaljevalo s svojimi napadi na nevojaške objekte, zlasti na nemško civilno prebivalstvo. Tudi včeraj so bile v srednji in zahodni Nemčiji zadete stanovanjske hiše, kmetijske hiše in bolnišnice. Žrtve so samo med civilnim prebivalstvom.

Napadi letalskih sil na važne vojaške objekte v južni in srednji Angliji so bili zaradi tega močno ojačeni, zlasti napadi na London. Močni oddelki lahkih bojnih letal so metali bombe težkih kalibrov na britansko prestolnico. Ponoči so se napadi pomnožili s poletom težkih bombnikov. Veliko število težjih in najtežjih bomb je padlo na številne tovarne, prometne naprave in industrijo za prehrano ter na pristanišča na obeh straneh Temze. Veliki požari so nastali v Viktoriji dokih, v središču mesta in v pristanišču Temze. Čeprav so britanski lovci večkrat poskusili izogniti se boju z nemškimi letalskimi silami, so jih nemška letala večkrat napadla in jim prizadela velike izgube. Čez dan in ponoči so bile bombardirane dalje mnoge industrijske naprave, skladišča tekočih goriv, letališča, železniške

in pristaniške naprave, oboroževalna industrija in industrija za preskrbo v južni in srednji Angliji. V včerajšnjih letalskih spopadih je izgubil sovražnik 37 letal. Sedem naših letal se ni vrnilo domov. Neka naša podmornica je potopila pet sovražnikovih oboroženih trgovskih ladij, med njimi eno cisternsko ladjo s skupno 31.000 tonami.

London, 17. oktobra. o. Zaradi slabega vremena je bil nocojšnji napad na Anglijo manjši kakor druge dneve. Glavni napad je bil seveda na London. V Londonu je bilo poškodovanih več hiš in nekatera industrijska podjetja. Ostali napadi so bili na Mersey, Wallis, Škotsko in druga mesta v južni in srednji Angliji. Od povesod prihajajo poročila o povzročeni škodi, ki je bila manjša in tudi smrtnih žrtev ni veliko. Ponoči je protiletalsko topništvo sestrelilo dva nemška bombnika.

London, 17. oktobra. Reuter. Včeraj podnevi je bil letalski vojni nad Anglijo zavladalo zatišje. V zadnjih nekaj tednih je bil to najmirnejši dan. Na področju Londona sta bila vsega le dva alarma, oba dopoldne. Trajala sta malo časa. Čeprav so bila napovedana sovražna letala ob raznih urah današnjega dne zlasti v obrežnih krajih, so bila vendar prisiljena, da se hitro vrnejo v svoja oporišča.

Vesti 17. oktobra

Predsednik italijanske vlade Mussolini ter zunanji minister grof Ciano sta včeraj sprejela bolgarskega kmetijskega ministra Bagrianova. Najbrž so njihovi posveti veljali načrtom, po katerih naj bi tudi Bolgarija sodelovala pri italijanskih in nemških akcijah čez Turčijo in Grčijo proti Angliji, da se s tem oddolži za vrnitev Dobrudže.

Italijanski tisk ostro napada Anglijo zaradi poročila o pomorski bitki pri Malti, češ da navaja samo italijanske izgube, ne priznava pa, da bi bila križarka vrste »Neptun« potopljena. Listi se hudejejo tudi zaradi tega, da angleško poročilo ne govori nič o škodi, ki so jo italijanski Lombniki po uradnem poročilu prizadeli še dvema angleškima križarkama in neki letalonosilki, marveč si upa trditi celo, da so italijanske vojne ladje pred angleškimi bezale.

V Barceloni je bil ustreljen po obsodbi vojnega sodišča bivši predsednik katalonske vlade Companys. V državljanski vojni se je s Katalonijo pridružil rdečim, kar je po zmagi generala Franca prineslo usodne posledice vsemu katalonskemu narodu.

Romunske oblasti so ustavile v Bukarešti list »Kurier Polsky«, glasilo poljskih beguncev v Romuniji in drugih državah.

Vodja nemške policije Himmler bo v soboto dopotoval na uradni obisk v Spaniji.

Sovjetski poslanik v Združenih državah Ulmanski je imel včeraj spet dolg razgovor s pomočnikom zunanjega ministra Wellesom. Pogajanja so veljala zboljšanju političnih in gospodarskih odnosov med Ameriko in Sovjeti.

Vseameriška komisija za obrambo nevtralnosti se bo v začetku novembra sešla v Rio de Janeiro in razpravljala o skupnih obrambnih ukrepih.

Angleški poslanik v Bolgariji Rendell je bil včeraj sprejet pri bolgarskem kralju, nato pa je odpotoval v Carigrad, kjer se bo sešel z angleškim poslanikom iz Turčije ter se z njim posvetoval o vprašanjih, ki so v zvezi z nemškimi načrti na Balkanu.

Urejanje nemških vojaških oporišč v Romuniji je lahko naperjeno proti Sovjetom ali pa proti Turčiji in čez njo proti Angliji. Če bo napadena Grčija, bo Turčija šla takoj na pomoč, pišejo turški listi včeraj.

Združene države imajo danes na razpolago samo pol milijona vojakov in častnikov, pa štejejo 130 milijonov prebivalcev. Drugi manj številni narodi pa imajo po štiri do šest milijonov izurjenih vojakov. Zaradi tega so Združene države danes prisiljene pomožiti svojo vojsko, da ohranijo potomec narodno svobodo in vse pravice, je govoril predsednik Združenih držav Roosevelt včeraj.

Vojna dejanja italijanske oborožene sile je treba označiti kot ogromen prilog italijanskega orožja in skupnem boju proti Angliji. Uspehi italijanskega letalstva in brodnj na Sredozemskem morju so ogromni. Če suhozemska vojska ne napreduje proti Egiptu, so tega krivke težave zaradi podnebja, prevoza živil in oskrbovanja z vodo, pravi »Corriere della Sera«, ko razpravlja o zatišju na egiptovskem bojišču.

Kako je Francija izgubila vojno, razlaga v uglednem švicarskem listu »Zürcher Zeitung« francoski pisatelj Maurois, s pravim imenom Herzog, po poreklu madžarski Jud. V člankih deli — seveda iz zavetja — nauke, kako bi bilo treba prej delati. Maurois je v stari Franciji bil vodilni razumaik in javni delavec ter je veljal za nekakega uradnega pisatelja, zlasti pod ljudsko fronto. Ni pa niti enkrat odprl ust, da bi s svojo močno besedo tedaj opozoril Francijo na usodne posledice njene nemarnosti. Maurois je marsikaj vedel in videl, pa je rajši molčal, ker mu je tako kazalo, sicer ne bi na primer njegova žena pod ljudsko fronto mogla prirediti pojedini, na katere je bilo vabljeno po tisoč ljudi. Tudi on je kriv.

V Sofijo je dopotoval nemški prosvetni minister dr. Rust s številnim spremstvom. V Bolgariji bo ostal več dni.

10 milijonov nemških kmetov in delavcev je omogočilo, da so se podirli angleški načrti za izstradanje Nemčije ter zagotovilo Nemčiji končno zmago, je govoril kancelar Hitler včeraj odposlanstvu nemških kmetov.

Angleški poslanik v Združenih državah Lothian je bil poklican na poročanje v London, ameriški v Londonu pa na poročanje v Združene države. O teh potovanjih je treba pričakovati novih skupnih odločitev Anglije in Amerike v sedanji vojni.

Ameriška vlada bo zasegla za lastne obrambne potrebe vse orožje in strelivo, ki je bilo prodano tujim državam, a ga še niso prepeljali iz Amerike.

Francoski državni poglavar maršal Petain bo šel na daljše nadzorstveno potovanje po vsej nezasedeni Franciji, da vidi kako izvajajo oblasti ukrepe njegove vlade.

Predsednik turške republike je včeraj sprejel novega sovjetskega poslanika Vinogradova.

Prvi nabori v Združenih državah

Newyork, 17. oktobra. Reuter: Včeraj so se začeli nabori ameriške mladine, ki mora vstopiti v vojaško službo. Nabor prvih letnikov spada v število milijona vojnih obveznikov, ki morajo pod zastavo tudi v mirni dobi. V vseh ameriških državah so se vpisovali obvezniki od 21 do 35 leta starosti. Pred uradi so se postavljali v vrsto sinovi milijonarjev kakor najsiromasnejši iz predmestij Newyorka. Vpisovali so se tudi Indijanci in razni filmski zvezdniki v Hollywoodu. Boksarski prvak težke vrste Joe Louis se je vpisal v Chicago.

V srednji Angliji je neko nemško letalo z višine 50 m začelo s strojno obdelavo tovorni vlak in skupino delavcev na železniški progi. Vendar ni bil nihče ranjen.

Akcije angleške mornarice in letalstva proti Nemcem

London, 17. okt. o. Reuter. Angleška vojna mornarica je več ur bombardirala Dunkerke in Cherbourg, kjer imajo Nemci pomorska oporišča. Povzročila je veliko razdejavanje in več požarov, ka-

Vojna v Afriki

Nekje v Italiji, 17. oktobra. Stefani. Sporočilo italijanskega štaba št. 131:

Prednočnim je italijanska podmornica »Tito« v srednjem delu Sredozemskega morja opazila angleško podmornico vrste »Perseus« in začela nanjo streljati s topovi. Sovražna podmornica se je potopila. Naša podmornica ni imela izgub v posadki in je pretrpela samo nepomembno škodo. V severni Afriki so naša letala navzile slabemu vremenu bombardirala sovražnikova letališča v Birkenasu, Elisadi, Maentu, Badusu in Birabusmetu ter sovražnikova taborišča v Arasa, pri čemer so bili vsi objekti naravnost zadeti navzile hudemu protiletalskemu ognju. Vsa naša letala so se vrnila domov.

Kairo, 17. oktobra. Reuter. Angleška letala so bombardirala italijanska mesta v Libiji. V Bengasi so bombardirala mornariško oporišče, železniško postajo in druge vojaške objekte. Druge skupine angleških letal so bombardirale Bardijo, Capuzo in Tobruk. V Abesiniji so bombardirali Dire Daud, kjer so povzročili več požarov in precejšnje razdejavanje. Vsa angleška letala so se vrnila.

Italijanska letala pa so včeraj bombardirala angleško mornarico v Aleksandriji. Vse bombe so padle okoli ladij, nobena od njih ni zadela cilja.

Angleška križarka »Liverpool« poškodovana

London, 17. okt. o. Angleško vojno poveljstvo poroča, da je bila v bitki ob Siciliji poškodovana križarka »Liverpool«, ki je imela tudi več mrtvih, kljub vsem poškodbam pa je srečno priplula v luko. Križarka »York« ni dobila nobenih poškodb. Kljub snočnemu nemškemu poročilu, da je bila križarka »Ajax« potopljena, v Londonu to odločno zanikajo in pravijo, da je »Ajax« v pristanišču.

Letalske izgube od 7. do 14. oktobra

London, 17. oktobra. o. Reuter objavlja nemške in angleške izgube v letalskih napadih na Anglijo. Nemci so izgubili od 7. do 14. oktobra 71 letal. Od teh je bilo 46 lovcev, 22 borbenih letal in 3 vodna letala. Dve od teh letal sta bili sestreljeni nad zasedenim ozemljem, ostala pa nad angleškim ozemljem. Angleži so izgubili 45 lovskih letal, 8 bojnih letal, 27 pilotov je bilo rešenih. Skupno število izgubljenih nemških pilotov je 141, angleških pa 42.

Dva jugoslovanska parnika izgubljeni

London, 7. oktobra. o. Jugoslovanska ladja »Orao« (5135 ton), ki je vozila iz Argentine proti Angliji, je izgubljena. Zadnji podatki o njej so od 19. septembra, ko je bila pred Rio de Janeiro. Od tedaj ni o tej ladji nobenih vesti. Vozila je tovarnoke.

Pogrešajo tudi drugo jugoslovansko ladjo »Laud« (5000 ton), od katere tudi ni nobenih poročil. Šodijo, da sta obe ladji postali žrtev podmornic ob španski obali.

Banovinski prehranjevalni zavod že posluje

Ljubljana, 17. oktobra.

mega s tu hijeno. Žal mi je, ker niste poslušali mojega nasveta, kar se tiče tega doktorja.»

«Nisem ga odbil, g. Buntan, a kar se tiče Vaših želja, da bi šli gori, nimam nič proti. Tudi jaz bom prišel kmalu za Vami. Odpreti moram samo glavna vrata mojim ljudem, ki sem jih poklical. Zdi se mi, da so že tu.»

Zunaj je nekdo močno zvonil. Videti je bilo, da hoče vstopiti nekdo, ki ima popolno pravico in to so bili lahko samo njegovi ljudje.

«Vse gre v redu, gđe. Dabrey,» je rekel kapetan bolničarki, ki je prišla k vratom, da bi pogledala, kdo zvonil. «To so prav gotovo moji ljudje.»

Medtem ko je šel proti vratom, je gđe. Dabrey ostala na svojem mestu in videl je, da je njen obraz elo resen. Zavrtel je ključ in odprl težka vrata.

«Vstopite!» se je glasilo kapetanovo povelje. Zadovoljno se je nasmehnil četverici mladih policajev, ki so v modrih uniformah hrumno vstopili v hišo. To so bili štirje močni in postavni mladenci, katerih sposobnosti in način obnašanja je bil kapetan točnejše znan, kakor so si mogli misliti. Obrnil se je k najmlajšemu izmed njih:

«Poslušajte, Wood, osanite tu pri vratih! Nikogar ne emete pustiti v hišo, preden Vam ne pove svojih želja in razlogov in preden tega ne poveste meni.»

Nato se je obrnil k drugemu, ki je imel na rokavu naredniški znak:

Od tu in tam

Zemljoradniška stranka za vrbasko banovino je imela svojo konferenco, na kateri je govoril tudi kmetijski minister dr. Čubrilo. Minister je govoril o politiki stranke in navajal razloge, zakaj se je stranka odločila sodelovati v vladi narodnega sporazuma. Rekel je, da je stranka pri odločitvi v tem vprašanju vodila iskreno stremeljenje, da podpre državo v trenutku, ko so se nad Evropo zbirali temni oblaki. Prvenstveno pa se je stranka zavzemala za to, da bi pomagala kmečkemu ljudstvu, ki tvori ogromno večino prebivalstva v državi. Končno je govoril dr. Čubrilo o krajevnih potrebah vrbasko banovine in povedal, da bo sedanjo nižjo kmetijsko šolo v Banjaluki pretvoril v srednjo kmetijsko šolo, obenem pa bosta ustanovljeni še dve taki šoli, da bo na vsake tri okraje prišla po ena srednja kmetijska šola. Te šole naj bi izobrazile veliko število umnih kmečkih gospodarjev.

Vlada je bila izdala novo uredbo, s katero je omejila trgovino z gumo. Povod za ta ukrep so dale težkoče, ki se pojavljajo pri uvozu gume v našo državo. Od zunaj čez morje tehta blaga ni mogoče dobiti, iz Evrope pa je težje, ker se guma proizvaja iz snovi, katerih pa Evropa sama nima. Obenem je bilo potrebno, da se uvede točno nadzorstvo nad tem blagom, da bi se zaloge pravilno porazdelile in da bi se z gumami v zadostni količini oskrbeli tista vozila, ki so zares potrebna vsej javnosti, zlasti pa za avtomobilski promet v krajih, kjer ni železnice.

Podružnico Poštne hranilnice do dobil Split. V ta namen je bila sklicana konferenca dalmatinskih gospodarstvenikov in zastopnikov Poštne hranilnice iz Beograda. Na tej konferenci v Splitu so dalmatinski gospodarstveniki poudarjali, da mora Split kot gospodarsko središče Dalmacije in kot turistično središče na vsak način dobiti podružnico tega važnega državnega denarnega zavoda. Generalni ravnatelj Poštne hranilnice dr. Marković, ki je bil navzoč pri konferenci, je pritrldil temu predlogu. Podružnico bodo v najkrajšem času odprli.

Zaradi prikrivanja pšenice je bil kaznovan z mesecem dni zapora in 60.000 din denarne kazni žitarski trgovec Griesbacher iz Subotice. Mož je bil obložen s 15 vagonov zaloge, v resnici jo je imel 25 vagonov. Pred sodnikom se je mož izjavil rekoč, da ni vedel, koliko ima žita na zalogi. Pač imeniten trgovec, ki se mimogrede lahko zmoti za celih 10 vagonov ne v tujo škodo, kakor bi pričakovali, temveč v lastno škodo.

Tudi pol kilograma masti je količina, zaradi katere lahko pridejo prodajalci v navzkrižje s paragrafi, če jo nečesto prodajo tistemu, ki jo zahteva. Tako so poučili na sodnijski v Novi Sadu nekoga mesarja, ki je kupcu odvrnil, da masti nima. Ker pa jo je imel na zalogi v običajni količini, bo sedel teden dni in bo plačal 3000 dinarjev kazni. Podobno so potegnili kratko tudi mesarji v Kovinu, ki so prodajali mast dražje kakor pa bi smeli. Tri mesece pa se bo pokoril trgovec Pavle Gajić iz Šabca, ker je večje količine masti skušal prodati pod roko in seveda dražje, kakor pa je bilo dovoljeno. Sodnik ga je obsodil na tri mesece zapora in 50.000 dinarjev kazni, mast so mu pa zaplenili. V nekaterih srbskih krajih pa so oblasti zasacile peke, ki so »ščipale« pri teži. Ni verjetno, če so pri tem ravnanju toliko zaslužili, kolikor pa bodo plačali kazni.

V Novi Sadu so odprli razstavo modernih madžarskih slikarjev, katera je bila poprej v Zagrebu. Kot otvoritvi so se zbrali številni odlični gostje, z banom dr. Kijurinom na čelu, madžarski poslanik v Beogradu baron Bakacs Besenyej pa je imel govor, v katerem je podprl pomen razstave kot sredstvo za kulturno zblizanje med madžarskim in srbskim narodom, ker pomeni zanj Novi Sad »zibelko srbske kulture in prav upravičen« nosi naziv Srbske Atene.

Poseben odbor je bil ustanovljen pri našem zunanjem ministru za zavarovanje plovbe po Donavi. Posebne razmere so zahtevale ustanovitve takega odbora, ki naj bi sproti predlagal pristojnim ministrstvom potrebne ukrepe za zavarovanje plovbe, zlasti pa v tesnih. Odbor bo izdal navodila za plovbo, ki bodo javno razobežena in se jih bo moral strogo držati vsak poveljnik ladje, plovec po Donavi, pa naj bo tuje ali domačega poretka.

Dopolnilna uredba k uredbi o pomožni vojski narodne obrambe je bila objavljena včeraj v »Službenih novinah«. Minister za vojsko ima pravico s svojim odlokom poklicati v mirnem, pripravnem, mobilnem in vojnem stanju obveznike pomožne vojske posamično in brez ozira na njihovo vojno razporeditev in sestavi iz njih posebne delovne enote, katerih ustroj bo predpisal s posebnim pravilnikom. V te nove enote bo minister lahko poklical tudi redne vojaške obveznike. Za obveznike delovnih enot bodo veljali prav isti predpisi kakor za redne vojaške obveznike. Uredba je takoj stopila v veljavo.

Dvajset let je za umor svojega sina dobil bogati posestnik Marko Jeumović iz Novega Pazara. Njegov sin edinec Jurij je bil priden član družine, vendar se je z očetom zadnje čase večkrat prepiral zaradi zemlje. Kritičnega dne sta se sprla zaradi tega, kar je prišel nek sosed prosit, da bi dobil od Jeumovića njivo v najem, pa mu je Marko podaril kos kruha in kos sira. Sin Jurij je proti temu protestiral in se z očetom hudo sprl. V razburjenju je Marko poigrabil nož z mize in sinu razparal trebuh. Sin je poškodban podlegel. Oče pa se bo sedaj dvajset let pokoril v ječi.

Vseh večjih jesenskih sejmov v tujini se je naša država udeležila s posebnimi paviljoni. Tako je razstavila svoje blago in proizvode v Lipskem, Dunaju, Smirni in Solunu. Na vsakem sejmju so bili razstavljeni prvenstveno taki predmeti, ki bi utegnili zanimati tamkajšnje kupce in tako navezati tesnejše trgovske stike. Povsod so bili v paviljoni tudi posebni uradi, ki so dajali vsa potrebna pojasnila o naših izdelkih in drugih stvareh. Na vseh imenovanih sejmjih je jugoslovanski trgovski minister dr. Andres osebo odprl naše paviljone.

Ujeti srbski hajduk Gligorijević, ki sam priznava, da ima na vesti toliko ljudi, da še sam ne ve točno (oblasti pa pravijo, da bo njegovih žrtev najbrže 42), je središče pozornosti prebivalstva v Jagodini in okolicah. Hajduk, ki se ne nadeja več življenja, je zelo zgovoren in izdaja vse ljudi, ki so mu kdaj pomagali. Okrog 100 njegovih pomagačev so že prišli, kakšnih 200 jih pa še bodo. Največjo senzacijo je pač izzvala aretacija bivšega poslanca Životija Jevtića, za katerega s težkim poudarkom hajduk trdi, da je bil njegov zvesti pomagač. Jevtić seveda udeležbo odločno zanika, vendar pa mora sedeti v preiskovalnem zaporu. Jevtić je bil odlični član Jugoslovanske nacionalne stranke in član glavnega odbora te stranke in je torej sedel pri sejah skupno za mizo z odličnimi članoma JNS.

Ze dolgo se občinstvo ni toliko zabavalo in nasmejal kot pri filmu

BREZUPNI SLUČAJ

(Ein hofnungsloser Fall)

Žalostna trgatav v mariborskih gorica

Najboljši mošči imajo komaj 18 stopinj sladkorja

Maribor, 16. oktobra.

V mariborskem vinorodnem okolišu je sedaj trgatav v polnem teku. Manjši vinogradniki so jo že končali, pri večjih pa bo še trajala tja do konca tedna. Pesem klopotev, ki je bila letos sploh tiha, saj je veliko teh veselih pevcev v vinogradih sploh počivalo, je utihnila, v vinogradih pa so se pojavili obiranci, ki pa imajo letos le malo dela. Na vsakem trsu en, dva grozda, pa še ta majhna in na pol gnila, veliko trsov pa je sploh praznih. Tako gre trgatav potem hitro od rok, še hitreje pa gre stiskanje. Letos bodo nabrali večinoma komaj četrtino lanskega pridelka, le tam, kjer pozeba ni bila prehodna in kjer so vinogradniki z jako vestnim škropljenjem zadostno preganjali per-

V glavnih vlogah Jenny Jugo, Karl Ludwig Diehl in Hans Stelzer. Smeh, zabava in razvedrilo! KINO UNION, tel. 22-21. Predstave ob 16., 19. in 21. uri

nosporo, bo pridelek približno za polovico manjši kakor je bil lani. Pa tudi s kakovostjo letošnjega vina v primeri z lanskim bo približno tako, kakor je s količino. Dočim so imeli lani slabi mošči povprečno 18–20 stopinj sladkorja, v boljših legah pa je ta povpreček znašal celo 24 stopinj, dosegajo letos v najboljših legah komaj 17–18 stopinj, v slabših legah in kjer je grozdje jako gnilo, pa znatno manj, povprečno pa 15 stopinj. Zaradi tega bo treba letos skoraj ves pridelek sladkati, da se doseže boljša kakovost. Jako velik pa je letos odstotek kisline. Kljub slabi kakovosti pa je letos med kupci izredno zanimanje za mošt od preše. Vinogradniki bodo letos zlahka prodali ves pridelek, in sicer bodo dobili za največjo kislico boljše cene, kakor lani za najboljše vino.

Tajinstvena smrt slaboumne reve

Mislili so, da gre za samomor, raztelesenje pa je pokazalo, da je bila ubita in vržena v vodo

Maribor, 16. oktobra.

V Mušeniku pri Črni imajo kriminalno senzacijo, katero si prizadevajo lokalne oblasti razjasniti. Dogodek se je odigral že 7. oktobra, pa je še do danes ostal zagonetka. Omenjenega dne zvečer je šla 30letna Ana Lenasi iz hiše, v kateri stanuje pri svojih starših v Mušeniku. Napolila se je na stranišče, ki je nekaj korakov proč od hiše. Ker je dolgo ni bilo nazaj, so jo domači šli klicati, pa se ni oglasila. Iskali so jo potem okrog hiše in pri sosedovih, pa nikjer ni bilo o njej sledu. Vso noč je ni bilo domov, naslednjega jutra pa so jo ljudje našli v bližnjem potoku Meži, sto metrov vstran od njegovega doma. Potok Meža je bil zaradi deževja močno narasel in deroč, pa so bili ljudje prepričani, da je reva ponesreči v temi zšla v vodo ter utonila. Rane, ki so jih opazili na glavi pokojnice, so si ljudje razlagali s tem, da je voda s truplom butala ob skale. Nesreča ne bi bila izključena, saj je bila pokojnica nekoliko slaboumna, telesno jako slabo razvita ter je tudi zelo slabo videla, tako da ni bila za nobeno delo. Prav tako pa ni bil izključen tudi samomor. Rajna Ana Le-

nasi je imela poldrugo leto starega nezakonskega otroka z nekim rudarjem, ki je takoj po rojstvu otroka pobegnil v Nemčijo ter ji ni prav ničesar pošiljal za vzdrževanje deteta. Ker je bila že sama v breme staršev, saj ni mogla ničesar zaslužiti, povrh pa so morali skrbeti še za otroka, je bila prav tako verjetna razlaga o samomoru, kakor o nesreči. Kljub temu pa so oblasti predlagale, da se truplo pokojnice raztelesi, da se ovrže vse morebitne govorice, ki bi kasneje v zvezi s smrtjo pokojnice nastale. Raztelesenje se je izvršilo, prineslo pa je na dan senzacija. Zdravnika sta ugotovila, da je imela pokojnica na glavi 5 globokih in po 5 cm dolgih ran, zadanih z nekim trdim predmetom ter ji je od teh udarcev na več mestih počila lobanja. Udarci so bili smrtni ter so jo onesvestili, v takem stanju pa je bila potem še vržena v vodo. Poleg tega pa je obdukcija pokazala, da je bila pokojnica že tri mesece spet v drugem stanju. Sedaj se vrši preiskava, kdo je imel korist na smrti nesrečne ženske, pa tudi, kdo je divjaško zločinsko dejanje izvršil. Za iztek teh preiskav vlada v vsem okolišu veliko zanimanje.

Metlika

Trgatav je minila. Letos je bila zelo slaba, saj niso vinogradniki dobili niti eno četrtino lanskega pridelka. In še to, kar so natrgali, ni bogve kako dobro po kvaliteti, saj je najboljše grozdje imelo 16% sladkorja. Vinogradniki bodo morali sladkati mošt, ako hočejo, da bodo lažje prodali in obdržali sloves sladkega »Belokranjca«. Portugalka že gre v promet. Cena se suče od 8 do 9 din liter. Veliko škodo je napravila huda zima po nizkih legah. So vinogradniki, ki sploh v nekaterih parcelah niso imeli kaj trgtati. Posebno slabo so strasno trpele, saj vidijo po sadovnjakih vse polno posekanih dreves, ki so se posušila. Nujno bi bilo, da bi oblasti razdelile kakšno sadno drevje, da bi se nastale praznote zasadile, kajti mnogi posestniki si ne morejo sami kupiti drevese.

Banska uprava je podelila iz bednostnega fonda znesek 10.000 din za popravilo občinske ceste Draščiči–Božakovo. S tem zneskom se bo pot ozir. cesta lepo uredila in revni bodo zaslužili nekaj za zimo. Enako bi bilo potrebno popraviti cesto od banovinske ceste Draščiči–Metlika proti Trem faram, katera je v zelo slabem stanju. Opozorjamo merodajne oblasti, da se zavzamejo in cesto popravijo, da bo sposobna za vožnjo.

Dne 3. novembra bo v Metliki pregled vprežne živine in vzozov za občino Metlika mesto in Metlika okolica.

Kopališče dobimo v Metliki v hiši Prve dolenske posojilnice, kjer je že Zdravstveni dom in uprava občine Metlika okolica. Sedaj delajo zidarji v pritličju in urejujejo kopališke prostore.

Športne vesti

IV. VELIKI NAMIZNI TENISKI TURNIR ZA PRVENSTVO DRAVSKE BANOVINE

V nedeljo 20. t. m. bo že četrtič namizni teniški turnir z aprvenstvo dravske banovine. Ze od nekdaj je veljal ta turnir za največjega v Sloveniji, kar po vsej pravici tudi zasluži, saj so se ga vedno udeleževali Zagrebčani v velikem številu. Tudi letos vlada za ta turnir veliko zanimanje in so poslali vodstvu turnirja sledeči igralci svoje prijave: Dolinar Zarko, Haragoso T., Hexner L., to so trije večletni državni reprezentanti, katerim se bo skoraj gotovo pridružil najboljši jugoslovanski igralec table-tenisa, Slovenec Marinko Maks, ki je bil nedavno sprejet na visoko šolo za telesno vzgojo. Tem se bodo pridružili še: Crnić, o katerem pravijo, da je večni drugi, dalje Mervaxer in juniorski iprvak Prohaska. Izmed Slovencev bodo poleg Marinka nastopili še sledeči igralci: Krečič Dušan, Belak Ernest, Medved Anton, Strojnik Roman, Strojnik Aleš, Merala Rajko, Vrečič Edi, Nemec Janez, Latinović Nikola in nova zvezda slovenskega table-tenisa.

Kakor je iz gornjega razvidno, bo nedeljski turnir revija vseh »kanonov« v jugoslovanskem table-tenisu. Borbe za prva mesta bodo zelo ogorčene in se bo tudi najbolj razvajanemu gledalcu nudil lep športni užitek. Zato naj velja geslo: »V nedeljo vsi vsaj za trenutek na table-tenis turnir v telovadnico II. drž. gimn. na Poljanah.«

RAZPIS lahkoatletskega mitinga, ki ga priredi na svojem novem stadionu ZSK Hermes, Ljubljana in sicer v soboto dne 19. okt. ob 14.30. V nedeljo dne 20. okt. v odmoru med kolesarskimi in motorističnimi dirkami, t. j. ob 15.30 je tek balkanske in švedske štafete. Meting velja obenem kot miting po dolžnosti. Teče se po 450 metrov dolgem tekaštvu, ki je pokrito z ugaški in ima dva nedvigljena zavoja. Pravico starta imajo verificirani in neverificirani atleti. Prijavnine in nagrad ni. Prijeve sprejema načelnik g. Perović, Ljubljana, Masarykova c. 17. do petka dne 18. oktobra. Spored: sobota dne 19. okt. začetek ob 14.30. Tek 100 metrov seniorji; tek 100 metrov juniorji; tek 100 metrov neverificirani; met diska; met kopja; skok v višino; tek 1500 metrov; met kroglice; tek 400 metrov; tek 5000 metrov; skok v daljavo. Odmor 30 minut! V odmoru trening motoristov! Po odmoru: Tek 200 metrov; tek 800 metrov; tek 1000 metrov za neverificirane, štafeta 4 krat 100 metrov. V nedeljo: ob 15.30; tek balkanske štafete; tek švedske štafete.

Murska Sobot

Spet je gorelo. Pred kratkim je v Markovcih izbruhnil požar pri posestniku Gorzi Adamu, ki živi v Ameriki. Poslopje je bilo leseno in v zelo slabem stanju. V hiši dalj časa ni nihče stanoval, sedaj pa je stanovala občinska sirota Kraus Julijana. Imenovana je zvečer kuhala na ognjišču večerjo. Ko je zapustila kuhinjo, so se vžgale saje in od tod se je požar razširil na podstrešje, kjer je bilo naloženo seno. Seno in poslopje je zgorelo. Hiša ni bila zavarovana.

V naraslem potoku je utonil. Po vsakem močnejšem nalivu gorčanski potoki hitro narastejo. Tako so tudi, še ni dolgo od tega, otroci v Pečarovcih opazovali narasli potok in v njem opazili človeško truplo. Otroci so poklicali mimoidočega Šerugo, ki je potegnil truplo utoplenca iz potoka. Utoplenec je bil 78letni starček Kovač Matija, ki je nameraval obiskati komaj nekaj sto metrov oddaljenega sina. Med potjo je moral čez 25 cm široko zasilno brv. Na brvi je omahnil v potok in ga je voda nesla nekaj sto metrov daleč. Pokojni Kovač zapušta 8 otrok. Ta nesreča naj bo opomin, da morajo biti tudi zasilne brvi bolj solidno izdelane.

Povsod je treba varčevati. Soboški trgovci so na zadnjem sestanku sklenili, da bodo zaradi varčevanja pri kurjavi in razsvetljavi v zimskem času trgovine zapirali ob 18. Ta zimski čas traja od 1. oktobra do 28. februarja.

Obsojen na dve leti ječe, ker je kradel žito. Jelen Franc iz Lokavcev je bil že večkrat obsojen zaradi tatvine. Toda žilica po tuji lastnini mu še ni dala miru in je še vedno posegal po tuji lastnini. Kradel je sadje in pri Salamonu Jožetu je ukradel 260 kg žita. Za to in različne druge tatvine ga je okrožno sodišče v Soboti obsodilo na dve leti ječe in izgubo častnih pravic za dobo dveh let.

Dva drzna vlomilca obsojena na več let

France Pegan, lažipodporočnik, na 2 leti in pol - Nace Možek na 1 leto in pol

Ljubljana, 17. oktobra.

Kako je zabredel France Pegan, samski kjučavničar v zločinski vrste, je zgodba zanimiva in tudi nenavadna. Res je bil že pred leti kaznovan zaradi malenkostne tatvine na manjšo zaporno kazen, toda pozneje se je varoval in pošteno služil kot kjučavničar pri KID na Jesenicah. Med razpravo, ki se je včeraj razvijala pred malim kazenskim senatom, je France nekoliko odkril svojo preteklost in vzrok, zakaj je pustil lepo službo. Zaradi dezertacije je bil že od vojaškega sodišča obsojen na 1 leto in 2 meseca prijetja. Letos maja je prejel poziv na orožno vajo. Senatni predsednik g. Ivan Brelih obtoženo: »Zakaj ste zapustili službo pri KID?« Obtoženo: »Zaradi orožnih vaj!« Službo je pustil, nato se je začel klatiti po Gorenjskem, hodil je po planinah in zajadral je tudi na Dolenjsko, kjer se je bil seznanil v Mirenski dolini z nekim dekletom. Izdajal se je dekletu za »bogatega aktivnega oficirja«, ki ima sedaj dopust in proučuje krajevne razmere lepe in vinorodne Dolenjske. Dekle je celo povabil na Gorenjsko, Zivela sta kot turista.

France Pegan je drugače zastaven fant, star 26 let, prikupne zunanosti in elegantno obločen. Od maja do konca julija je France živel na tuj račun. Gotove dneve je zapuščal planine in se nato vračal z bogatim plenom v denarju in jestvinah. Sodnikom je lepi France mirno in hladnokrvno opisoval svoje pustolovščine. Vse je do pičice priznal.

Letos 21. maja je najprej ukradel posestniku Ivanu Bohinču v domačem kraju v Mišacah pri Radovljici velik revolver z naboji v vrednosti 550 dinarjev. Pobrjal je posestniku tudi za 72 din suhega mesa. Predsednik: »Čemu vam je bil revolver?« France: »Ukradel sem ga, da bi si končal življenje v planinah. Pozneje sem se premislil.« V kavarni »Bled« v Zagorici je France dne 9. junija letos popoldne pri belem dnevu ukradel

Vremensko poročilo »Slov. doma«

Kraj	Barometer	sko stanje	Temperatura v O	naš. vedja	naš. manjši	Relativna vlaga %	Oblačnost od 0-10	Veter (smer, jakost)	Pada-vine m/m	vrsta
Ljubljana	768.5	14.8	9.5	74	10	E ₁	0.9	dež		
Maribor	769.4	11.2	4.0	90	3	0				
Zagreb	766.6	15.0	12.0	90	10	NE ₂				
Belgrad	768.2	15.0	8.0	60	4	NE ₂				
Sarajevo	766.1	16.0	8.0	80	5	0				
Vis	764.6	17.0	13.0	90	4	WNW ₂				
Split	763.8	22.0	14.0	70	4	NE ₂				
Kumbar	763.4	20.0	16.0	80	10	ENE ₂				
Rab	762.8	19.0	12.0	60	6	NE ₁				
Dubrovnik	762.6	19.0	13.0	80	5	NE ₁	1.0	dež		

Vremenska napoved: Delno oblačno, zmerno hladno vreme.

Koledar

Danes, četrtek, 17. oktobra: Margareta. Petek, 18. oktobra: Luka, Julij.

Obvestila

Nočno službo imajo lekarne: mr. Bakarčič, Sv. Jakoba trg 9, mr. Ramor, Miklošičeva cesta 20, mr. Murmayer R., Sv. Petra cesta 78.

Dela Perka in Pečariča bodo razstavljena v »Salonu Kos« v prehodu nebotičnika do 25. t. m. Cenjenemu občinstvu ogled istih prav toplo priporočamo. Prepričani pa smo tudi, da se bodo za posamezna dela našli kupci.

Dela skladatelja Josipa Pavčiča uživajo v našem koncertnem življenju veliko popularnost, saj so izredno krasno napisana in se odlikujejo po globoko občuteni melodioznosti. Zato jih zelo pogosto srečujemo na naših večerih, v zadnjih letih pa posebno na raznih večerih v našem radiu. Nekak kratak pregled Pavčičeve skladateljskega ustvarjanja nam bo nudil jutrišnji koncertni večer, ki bo v proslavo njegove 70. letnice ob 20. v veliki filharmonični dvorani. Na tem koncertu bodo nastopili najodličnejši naši solisti: ga. Bernot-Golobova Franja, ga. Pavla Lovšćetova in gosp. Julij Beletto. Spremljal jih bo na klavirju pianist Marijan Lipovšek, ki bo govoril tudi nekaj pomembnih in tehtnih besed o skladatelju slavljencu. Ostali del sporeda bodo izpolnili Slovenski vokalni kvintet in celokupni ženski in moški zbor Glasbene Matice ljubljanske, katerega bo tokrat prvič vodil Samo Hubad. Opozorjamo na Pavčičev večer, ki bo jutri v veliki filharmonični dvorani. Vstopnice v knjigarni Glasbene Matice.

Nepoznane lepote Slovenije bi lahko imenovali predavanje, ki ga bo imel na tretjem prosvetnem večeru v petek, 18. t. m., ob 8. v frančiškanski dvorani predavatelj g. Vinko Zor. Naša Dolenjska skriva toliko lepih biserov, ki so ostali svetu nepoznani zaradi oddaljenosti od železnice. Zlasti je mnogo lepih krajev v okraju Šmarje pri Jelšah. V zadnjem poletju je Prosvetna zveza organizirala v te kraje več izletov in dokazala s tem, da ni samo tujina lepa, temveč, da hrani tudi Slovenija mnogo skritih naravnih zakladov v svojih naravnih lepotah, cerkvah, gradovih in samostanih. — Predavanje bo opremljeno s številnimi skoptičnimi slikami in nekatere izmed njih so posnete v naravnih barvah na kraju izleta. Za uvod bodo deklamirale tri Slovenke »Pozdravi« in zapele v tercetu primerno pesem. Predprodaja vstopnic pri Prosvetni zvezi, Miklošičeva 7 in v trgovini Stilogoj. Vstopnina 8 in 2 din, za dijak 1 din.

Gledališče

Drama — Začetek ob 20

17. oktobra, četrtek: Pohujšanje v dolini šenflorjanski. Red A.
18. oktobra, petek: Skrivallnice. Red premierski.
19. oktobra, sobota: Revizor. Izven.
20. oktobra, nedelja: Skrivallnice. Izven.

Opera — Začetek ob 20

17. oktobra, četrtek: Jenufa. Red Četrtek. Gostovanje Elze Karlovčeve in Josipa Gostića.
18. oktobra, petek: Grof Luksemburški. Red B.
19. oktobra, sobota: Ob 15 Barogova proslava. Izv. Cene od 10 din navzdol. — Ob 20 Figarova svatba. Red premierski.
20. oktobra, nedelja: Ob pol 11 Barogova proslava. Izven. Cene od 10 din navzdol. — Ob 15 Barogova proslava. Izven. Cene od 18 din navzdol. Ob 20 Barogova proslava. Izven. Cene od 30 din navzdol.

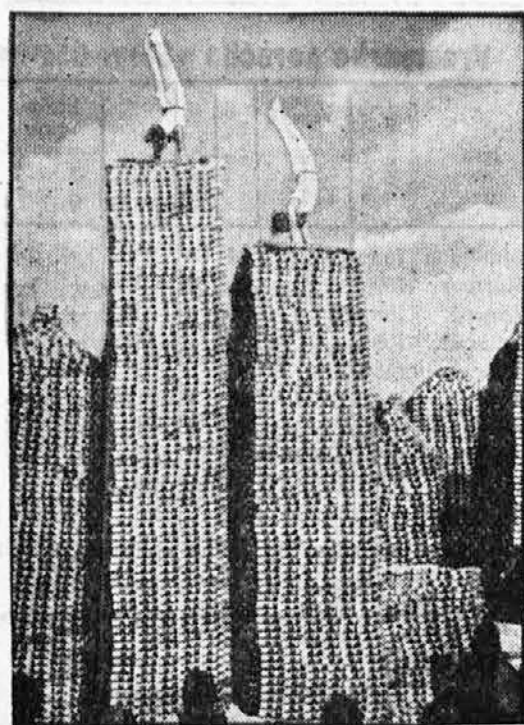
Dva drzna vlomilca obsojena na več let

France Pegan, lažipodporočnik, na 2 leti in pol - Nace Možek na 1 leto in pol

natakarici Maruški 1000 din gotovine in g. Kendi železno ročno blagajno, vredno 12.000 din. Blagajna je bila prazna. Pozneje je kradel razne predmete in jestvine v manjši vrednosti. Velik plen je pobasal pri posestniku in gostilničarju Jožetu Zemlji na Vrbi. Njemu in njegovi ženi je pobral 8.350 din gotovine. Obtoženo: »Res sem vzel ta denar!« Predsednik: »Kam ste dali denar?« France mirno: »Nakupil sem dekletu obleko, tudi sebi sem kupil različne stvari. Nekaj denarja sem pa zapravil.« Obtoženo: je zatrjeval, da je le slučajno prišel v hišo Jožeta Zemlje. Ni vedel, da ima ta mož toliko denarja. Oče Jože Zemlja mu je živahno dokazoval, da je prav dobro vedel za domače razmere in pristavil: »Hudičev dober nos je imel. Preteto je bil kunšten.« Domača občina je o Francetu izdala kratko sprčevalo: »Na glasu — ne na slabem.«

France Pegan je bil zaradi vseh teh pustolovčin in vlomnih tatvin obsojen na 2 leti in 6 mesecev robije ter v izgubo častnih državljskih pravic za 4 leta. France je kazen nastopil, toda s sodbo ni bil povsem zadovoljen. Izjavil je sodnikom, da je kazen za taka dejanja vendarle previsoka.

Nace Možek je stikal in nepoboljšljiv tat, ki ima posebno strast, da stara le po zlatini in denarju. Rojen je leta 1889. v Kamniku, klati se pa navadno po Gorenjskem in ljubljanski okolici. Letos ponoči 25. septembra je bil Nace zelo podjeten. Tam v mirmem naselju Zapotoku, ljubljanska okolica, je najprej vlomil pri posestniku Vidu Podražju. Pobral je skrivaj, ne da bi ga domači čuli, mnogo zlatnine v vrednosti 2.643 din. Nato je šel k posestniku Jožetu Steblaju. Temu je pobral zlatnine za 3.875 din. In tretjič je prišel isto noč še k posestniku Josipini Purkartovi. Tu so ga zaskočili in prišli. Nace Možek je bil po kratki razpravi obsojen na 1 leto in 6 mesecev strogega zapora. Kazen je sprejel.

Japonski telovadci kažejo svojo spretnost in pogum na visokih lesenih skladovnicah.

6700 milijonov frankov za elektrifikacijo

Francozi bodo predvsem gradili nove električne železnice in trolejbusy, razen tega pa bodo potegnili še 4200 km dolg nov elektrovod

Francoška vlada je med drugim izdelala tudi velik načrt za elektrifikacijo nekaterih pokrajin, pa tudi prometnih sredstev. V zvezi s tem je francoska uradna agencija objavila poročilo, v katerem pravi, da bo treba v bodoče do skrajnosti izkoristiti vodne električne centrale, da ne bi porabili preveč pogonskega goriva, ki ga že tako hudo primanjkuje. Znatno se bo povečala proizvodnja električnega toka, vsaj če jo primerjamo s tisto iz leta 1938. Proizvedli bodo kar za nekaj milijard kilowattov električnega toka več, kakor pa pred dvema letoma.

Elektrifikacija je bila v Franciji že precej izpopolnjena, vsaj kar se tiče razsvetljave. Zato zdaj glavne skrbi ne bodo posvetili napeljavi električnega toka za razsvetljavo, pač pa v prvi vrsti elektrifikaciji železniških prog po zgledu Italije, ki v tem oziru v Evropi prednjači. Razen tega pa bodo potegnili 4200 km dolg nov električni vod visoke napetosti.

Izvedba tega velikega, v sedanjih razmerah, ki jih preživlja Francija, skoro drznega načrta, bo tudi precej stala. Preračunali so, da bo za ta dela potrebnih šest milijard 700 milijonov frankov. Za izvedbo tega elektrifikacijskega načrta bo potrebnih približno 200 milijonov delovnih ur. Z drugimi besedami bi se to reklo,

da bo lahko 400 delavcev dobilo stalno zaposlitev za tri leta. Zaposlenih pa je pri teh delih že zdaj 10.000 delavcev, ki bodo pri svojem delu zaslužili skupno eno milijardo 400 milijonov frankov.

Tudi v zaslednem delu francoskega ozemlja se bo promet po mestih precej spremenil. Pariška predmestja bodo na primer dobila takomenovane trolejbusy, ali kakor jih v Italiji imenujejo filobuse. To so avtobusi, ki jih podobno kot vozove cestne železnice žene elektrika. V načrtu imajo dalje tudi povečanje števila prometnih vozil, ki jih ženejo akumulatorji, zlasti pa še tovornih avtomobilov. Pariške taksije pa bodo zamenjali mali električni avtomobili, ki jih bodo čimprej zgradili.

Iz vsega tega se vidi, da francoska vlada ni zaposlena samo z reševanjem sedanjih in bodočih težkih političnih vprašanj, pač pa da je veliko pozornost posvetila zlasti tudi vprašanju prometa po nezasedenem, pa tudi po zaslednem ozemlju sedanje Francije.

»Prosvetni zavod za severne sovjetske narode«

Sovjetska uradna poročila skušajo prepričati svetovno javnost, kako veliko skrb posvečajo sovjetske oblasti vprašanju pouka in splošne prosvetne dela med primitivnimi narodi v najsevernejših pokrajinah Sovjetske zveze. V dokaz temu zdaj Sovjetska Rusija po svoji uradni agenciji Tass objavlja krajše poročila, v katerem piše nekako takole:

V Leningradu je bil že pred petnajstimi leti ustanovljen Prosvetni zavod za severne narode. Njegova naloga je bila, urediti pouk in usposobiti učne moči za delo med primitivnimi narodi v najsevernejših krajih Sovjetske zveze. Upoštevati je treba, da so se morali za nekatere teh narodov izdelati še osnovni učbeniki, za druge pa izdati celo abecednike. V petnajstih letih, odkar je bil ustanovljen omenjeni »Prosvetni zavod za severne narode«, je bilo po tem sovjetskem uradnem poročilu že mnogo storjenega. Zdaj obstoji že celo knjižnica ne samo za učenje jezikov, zemljepisja, zgodovine itd., za deset najsevernejših sovjetskih jezikov kakor za jakutščino, nanajščino in druge, pač pa so v tej knjižnici tudi knjige, iz katerih se človek lahko seznani s temeljnimi pojmi politike in umetnosti.

Ce bodo sovjetske prosvetne oblasti tudi v bodoče posvečale tem vprašanjem tolikšno skrb, bo Sibirija kaj kmalu tako zelo prosvetljena, da se kaznjenci, ki jih sovjetske oblasti pošiljajo tja, ne bodo več hoteli vrniti nazaj v Evropo...

Nove zaloge črnega premoga v Rusiji

Približno 100 km jugovzhodno od Moskve so našli nova izdatna ležišča črnega premoga. Premogove plasti so od 79 do 107 m debele. Posebno izdaten sloj se začneja v bližini vasi Kalinova. Strokovnjaki mislijo, da so pogoji za izrabljanje teh premogovih slojev ugodni.

Pontinska močvirja vedno rodovitnejša

Italijanski ministrski predsednik Mussolini je te dni sprejel predsednika bivših bojevnikov, ki so se bili naselili na ozemlju, kjer so se svojčas razprostirala znana pontinska močvirja. Italijansko uradno poročilo v zvezi s tem sprejemom piše, da je predsednik bivših bojevnikov obvestil Mussolinija o tem, kakšen je bil letošnji pridelek na tem, nekoč tako zanemarjenem in močvirnatem ozemlju. Povedal mu je, da je letošnji pridelek na tem področju znašal 325.000 metrskih stotov, dočim so lansko leto tod pridelali le 244.000 metrskih stotov. Samo žita so na pontinskih močvirjih letos pridelali 165.000 metrskih stotov. Na splošno je bila letošnja letina dosti boljša kot pa lanska.

Na Madžarskem bodo sami delali aluminij

Tudi Madžarska se je v zadnjem času začela baviti s mislijo, kako bi gotove surovine predelovala doma, da jih ji ne bi bilo treba v surovem stanju izvažati v tujino in jih zato dati ceneje. Med drugim je Madžarska bogata tudi na boksitu, iz katerega se prideluje aluminij. Dozdaj ga je predelovala doma le v majhnih količinah, odslej pa ga namerava več. V zadnjem delu Madžarske pri Ajki je precej velik rudnik boksita. Zdaj ga v bližini tega rudnika veliko električno centralo, ki bo dajala pogonsko silo novim tovarnam za predelovanje boksita. Zgradili bodo med drugim tudi veliko tovarno za aluminij. Pravijo, da bo tovarna začela obratovati že leta 1942.

Vojvodina Windsorska, nekdanja ga. Simpsonova, v družbi vrhovnega sodnika na Bahamskih otokih, kjer je pred nedavnim Windsorski vojvoda postal generalni guverner.

Ognjeniški pepel je zapadel pol metra visoko

Japonska je tista dežela, kjer ognjeniki razkazujejo svojo moč najpogostejše in najučinkoviteje. Poročila o novih ognjeniških izbruhih si kaj hitro sledijo. Te dni je glavni japonski državni observatorij izdal poročilo, ki pravi, da je spet izbruhnil ognjenik Nahasama. Pravi tudi, da se je pred izbruhom slišalo močno zamolklo podzemsko grmenje, ki se je ponovilo trikrat. Opazovalnice v Maesahiju, Karuisavi in Oivakeju so vpravi zaradi tega mogle pravočasno opozoriti prebivalstvo, ki je naseljeno okoli omenjenega ognjenika na bližajočo se nevarnost. Ljudje so se res brž preselili drugam, s čimer jih je gotovo mnogo od njih uslo smrti. Poročilo pravi na koncu tudi, da je po prvem izbruhu začel na gosto padati izpod neba ognjeniški pepel, ki se ga je po nekaterih krajih natelelo za pol metra visoko.

Program radio Ljubljana

Četrtek, 17. oktobra: 7 Jutranji pozdrav — 7.05 Napovedi, poročila — 7.15 Pisan venček veselih zvokov (plošče) — 12 Napevi iz Jeskih oper (plošče) — 12.30 Poročila, objave — 13 Napovedi — 13.02 Operni trio — 14 Poročila — 18 Glasba treh mojstrov (Radijski orkester); Donizetti: Uvertura k operi Don Pasquale, arr. Urbach; Iz Auberovih skladb, fantazija, Smetanova zapuščina, fantazija — 18.40 Naši slovenski misijonarji (Ladislav Lenček) — 19 Napovedi, poročila — 19.25 Nacionalna ura — 19.40 Objave — 19.50 Deset minut zabave — 20 Pevski koncert gđe. Anite Mezetove, članice belgrajske opere, pri klavirju g. prof. A. Trost — 20.45 Reprodukcijski koncert simfonične glasbe — 22 Napovedi, poročila — 22.15 Radostni zvoki (Radijski orkester)

Petek, 18. oktobra: 7 Jutranji pozdrav — 7.05 Napovedi, poročila — 7.15 Pisan venček veselih zvokov (plošče) — 11 Solska ura: Kako se izognemo jesenskim prehladom (g. dr. Fr. Mis) — 12 Našim prijateljem (plošče) — 12.30 Poročila, objave — 13 Napovedi — 13.02 Opoldanski koncert — 14 Poročila — 14.10 Turistični plegled — 18 Zenska ura: Pomen mleka (ga. Marija Ferjan) — 18.20 Iz Jankovčevih oper (plošče) — 18.40 Aleksandrija, vrata v Egipt (g. Viktor Pirnat) — 19 Napovedi, poročila, objave — 19.25 Nacionalna ura — 19.40 Komorni zvoki (plošče) — 20 Rezervirano za prenos — 22 Napovedi, poročila — 22.15 Koncert Radijskega koncerta.

Drugi programi

Četrtek, 17. oktobra: Belgrad: 18.35 Mezetova poje slovenske pesmi. — 21 Narodne pesmi. — Zagreb: 21 Mandoline. — Bratislava: 20.40 Pisan spored. — Brno: 19.30 Beethovnova »Missa solennis«. — Praga: 20.15 Pisana glasba. — Sofija: 20 Händlova skladba. — Beromünster: 20.40 Švicarska jesen. — Stockholm-Hoerby: 20.45 Ork. konc. — Rim-Florence-Turin: 21 Pl. gl. — Sottens: 20.10 Vok. konc.

Belgrajska kratkovalovna postaja: YUA, YUB (49.18 m): 19.40 Poročila v slovenščini — YUF, YUG (19.96 m): 2.30 in 3.50 Poročila v slovenščini.

Hud mrz po ameriških bankah . . .

V Ameriki je dozdej zamrznilo že za 3475 milijonov dolarjev evropskega zlata

V zvezi z bodočo gospodarsko ureditvijo Evrope smo že nekatere brali v nemških in italijanskih poročilih, da v tej novi, pravičnejši Evropi ne bo igralo zlato kot denarna podlaga nobene važne vloge več, pač pa da bo podlaga vsemu le delo. Zlatu torej v bodoče ni treba pripisovati nobene posebne vrednosti, ker tako in tako ne bo odločeval tisti, kdor ga bo imel več. Kljub temu pa nemška uradna agencija po svojem stalnem dopisniku iz Newyorka navaja pisanje tamkajšnjega časopisa »Evening Star«, ki navaja številke, koliko tujega zlata je dozdej

v Ameriki že zamrznilo. V ameriških bankah je namreč v teh časih tako mrz, da tudi zlato »zamrzne«. . . . Clankar pravi, da je vlada Združenih ameriških držav zasegla dozdej že nič manj ko za 3.475 milijonov dolarjev tujega zlata. Podrobno navaja, da je estonskega, letonskega in litvanskega denarja v Ameriki zamrznilo za 2 milijona dolarjev, 200 milijonov danskega in norveškega, 1.398 milijonov holandskega, 512 milijonov belgijskega, 128 milijonov francoskega in 70 milijonov dolarjev romunskega.

Churchillova Anglija in Reynaudova Francija

Italijani pravijo, da je Anglija danes v enakem položaju, kot je bila tik pred porazom Francija, Churchill pa, da se ni ničesar naučil iz padca Madrida in Pariza

Italijansko uradno mnenje je, da je Anglija danes v enakem položaju kakor je bila tik pred porazom Francija, Churchill pa da se iz padca Madrida in Pariza ni ničesar naučil.

Diplomatski urednik agencije Stefani piše o sedanjem položaju Anglije in pravi med drugim: Če vzamemo v poštev vsa dejstva, lahko rečemo, da je

Zabava italijanskih vojakov v šotoru za afriškem bojiščem.

Anglija zdaj v nevarnem položaju, prav v takšnem, v kakršnem je bila Francija za časa vlade Paula Reynauda. Chamberlain je doživel usodo Daladiera. Leto kot prej v Franciji se zdaj dogaja tudi v Angliji. Mož, ki je napovedal vojno, je namreč odstranjen z oblasti po tolikšnih očitnih porazih na političnem, kakor tudi na vojaškem polju. Vse to je znatno omajalo moralni in materialni odpor angleškega naroda. V Angliji je zdaj na oblasti mož, ki je znan po svojih pretiranih vojaških pojmovanjih. Paul Reynaud in Judje na čelu z Mandelom so bili v tesni zvezi s skupino Churchill, Eden, Duff Cooper. Oni so bili v opoziciji proti Chamberlainu.

Kar se tiče vojaških operacij, je treba poudariti, da je bil prejšnji šef angleškega letalstva, general Gort zamenjan, kakor je bil zamenjan pri v Franciji general Gamelin. Tudi tu so bili isti razlogi — neuspehi. Kakor se vidi, je položaj Francije Paula Reynauda in Anglije Winston Churchill popolnoma istoveten, kar se z drugimi besedami pravi, da je Anglija zdaj v obupnem položaju. Politika zaslepljenosti, ki jo izvaja Winston Churchill, bo dovedla do poma, kakor je dovedla tudi Francijo pod Paulom Reynaudom. Zanimivo je, da je tudi položaj v obeh prestolnicah, v Parizu in Londonu isti. Kakor je znano, je Paul Reynaud svojčas govoril, da bodo Francozi v Parizu z gverileško vojno branili vsako hišo, kakor je bil to primer tudi z Madridom za časa španske državljanske vojne. Winston Churchill pa je kljub skušnji, ki mu jih kaže primer Paula Reynauda, ostal zaslepljen in svojemu letalstvu celo ukazuje, naj bombardirajo Berlin, kar pa bo nujno dovedlo do usodnih posledic za London in za Anglijo sploh. Logičen sklep je, da gre preveč bojovito razpoložen Winston Churchill po stopinjah svojčasnega prav tako bojovito razpoloženega Paula Reynauda in da bo zato Churchillova politika imela enek konec, kakor ga je doživela politika Paula Reynauda.

Zahtevajte povsod naš list!

James Hilton:

Zbogom mr. Chips

13

»Martin je eden od najboljših naših igralcev nogometa.«
»Zares? Kaj misliš, ali bomo potolkli Setbury, Martin?« je vprašala Kati.

Vprašanje je fanta skoraj užalilo. O tem vendar ni bilo mogoče dvomiti, če pa igra v brookfieldskem moštvu on. Katarina ga je brž potolažila:

»Če jih bomo potolkli, vam bom priredila veselico!«

Fantom je bilo tako lepo, novo in prijetno, da niso nič vedeli, kdaj in kako jim je čas potekel. Ko je pozvonilo, jih je moral Chipping spomniti, da morajo oditi.

Ko so bili zunaj in je potihnilo poslavljanje, je Kati dejala:

»Prijazni fantje so!«

Chipsu vse to ni bilo prav zelo po godu, zato je zamomljal:

»Da, da, takole so že prijazni, toda kakšen ugled bom imel pri njih po vseh teh... razvratnostih!«

Zena se je nasmejala:

»Desetkrat večji ugled kakor do sedaj, zakaj sedaj so ti prijatelji.«

Chips pa še ni bil zadovoljen, marveč je majal z glavo:

»Kati, ti si revolucionarka!«

»Poskušaj se kdaj tudi v šoli z njimi pošaliti, boš videl, da ne bo škodilo.«

Chips je bil že ves omehčan, samo zaradi lepšega je še pripomnil:

»Ne, ne, Kati, so meje tudi za revolucije v šoli.«

Tedaj je potrkalo. Komaj sta se dobro ozrla k vratom, je stopil v sobo Staefel s skrivnostnim obrazom in pozdravil. Ko se je okrenil, sta videla, da je prinesel s seboj zaprašeno steklenico. Katj je začudeno vprašala:

»Kaj pa je to?«

»Profesor je postavil steklenico na mizo in dejal:

»Dajilo za vas, gospa, ker ste znali ukrotiti tako trdovratnega sameca in spreobrniti tako strogega profesorja, kakor je Chips.«

Zasmejali so se, Staefel pa je odprl steklenico in natočil v kozarce penečega se vina. Potem je dvignil čašo in nazdravil:

»Na vaše zdravje, gospa, na srečo in...«

»in na bodočnost,« je dopolnila Kati.

IX.

Nekega večera bi bil Chipping moral pregledati študentske spalnice. Ko je odzvonilo za spanje in bi bili morali biti fantje že v posteljah, je vstal ter krenil proti vratom. Katj ga je spremila do vrat in ga po poti prosila:

»Chips, preden boš stopil v sobo številka enajst, malo zakašljaj.«

Chips je je nezaupljivo pogledal in vprašal:

»Zakaj, Kati?«

»Tam so tvoji fantje. Mali Johnes je dobil od doma zavoj sladkarij...«

»No, in?«

»No, Chips, ali se ne spominjaš, da si ob takih prilikah tudi ti svojim tovarišem prirejal veselje po spalnica, ko si hodil takole v šolo?«

»Spominjam se Kati. Toda v kakšni zvezi naj bilo to s številko enajst?«

Zena ga je samo pogledala, pa je zmajal z glavo, pokazal d razume in vzkliznil:

»Kati, včasih se mi zdi, da boš ti preobrnila ves red v tej hiši!«

Potem je odšel do hodnika, kjer so bile fantovske spalnice, odprl vrata za vrati in ugotavljal, ali je vse v redu ali ni. Ko je prišel do sobe številka enajst, je malce počakal in premišljeval. Skozi vrata je slišal pritajen šum in glasove. Bilo je jasno, da fantje nekaj uganjajo. Za trenutek ga je to jezilo, hotel je trdo stopiti v sobo ter jih prijeti, ko pa je prijel za kljuko, ga je odločnost minila. Odprl je vrata potihem in obstal na pragu.

Staefel je natočil kozarce...